

Dividendy oligarchu Brhela II.

.marek Vagovič .ján Kuciak

Podnikateľovi Jozefovi Brhelovi sa za Ficových vlád darí aj v porovnaní s firmou, u ktorej možno vystopovať staršie väzby na stranu Smer. Biznis so štátom robí aj auditorka Brhelových firiem, ktorej syn bol zapletený v kauze CT.

● **podnikateľská** skupina Jozefa Brhela, ktorý je považovaný za jedného z najvplyvnejších mecenášov strany Smer, získala počas vlád Roberta Fica štátne zákazky asi za 271 miliónov eur. V rokoch 2006 – 2010 podpísala kontrakty takmer za 85 miliónov eur: od volieb 2012 dostali firmy okolo Jozefa Brhela ďalšie štátne zákazky za vyše 186 miliónov eur. Za dva roky vlády Ivety Radičovej to bolo len okolo 22 miliónov eur. Dôvodom bolo zmrazenie zákaziek v IT sektore a prehodnocovanie zmlúv. Pokiaľ ide o jednotlivé rezorty, firmy s vplyvom Jozefa Brhela uzavreli za Fica najviac zmlúv s ministerstvom financií (80 miliónov eur).

V rámci štátnych podnikov má impérium podnikateľa Brhela najviac kontraktov so Slovenskou elektrizačnou prenosovou sústavou (58 miliónov eur). Zákazky firiem, ku ktorým sa dostali Brhelove firmy počas Ficových vlád, predstavujú približne 40 percent z celkového objemu ich tržieb. Toto číslo sa však vzťahuje len na kontrakty, ktoré získali samostatne: spolu so zákazkami z konzorcií majú firmy okolo podnikateľa Brhela viac ako polovicu biznisu založenú na obchodovaní so štátom. Podľa najnovších zistení .týždňa sa mu darí aj v porovnaní s firmou, u ktorej možno vystopovať staršie väzby na stranu Smer.

.assecu mlčí

IT spoločnosť Asseco Solutions má približne 160 zamestnancov. V jej predstavenstve sedí aj Edita Angyalová, ktorá je zároveň výkonnou riaditeľkou firmy pre Slovensko. V roku 2002 bola Angyalová zvolená do parlamentu za stranu Smer. V roku 2007 sa však poslaneckého mandátu vzdala. Počas Ficových vlád získala spoločnosť Asseco Solutions štátne zákazky asi za osem mi-

liónov eur, čo predstavuje vyše 18 percent z objemu jej tržieb. Toto číslo sa však vzťahuje len na kontrakty, ktoré uzavrela do konca roka 2013: objem firemných tržieb za rok 2014 ešte nebol zverejnený, takže sa nedá vypočítať, aké percento príjmov Asseco Solutions predstavoval v tomto roku biznis so štátom.

.čachre s kritériami

Spoločnosť Softip eviduje, že niektoré konkurenčné firmy majú veľký objem štátnych zákaziek. Sú však naozaj najlepšie na trhu? „Na to neviem presne odpovedať,“ hovorí Martin Vlčko z firmy Softip. Vlčko zároveň nechce špekulovať, či nie sú firmy s vplyvom Jozefa Brhela úspešné aj preto, že tento podnikateľ je považovaný za mecenáša Smeru: „Neviem posúdiť, do akej miery môže mať vplyv, že niekto pozná konkrétneho politika, alebo má lepšie kontakty na politické strany. Kritériom by však mala byť najnižšia cena.“

Firmy ako Sevitech profitujú z biznisu so štátom aj preto, že majú na informačné systémy autorské práva. „V takých prípadoch si obvykle štát vyberie za dodávateľa osvedčeného partnera,“ hovorí Vlčko. Podľa neho môže súvisieť úspech Sevitechu pri získavaní zákaziek aj s tým, že v porovnaní so Softipom má širší záber: „My navyše nespĺňame niektoré kritériá pri verejných obstarávaníach. Oni majú napríklad výhodu v tom, že dokážu preukázať určitý obrat za predaj tovaru.“ Vlčko však pripúšťa, že výber dodávateľa môže byť niekedy subjektívny. „Závisí od toho, ako sú nastavené súťažné kritériá. Obstarávateľ to môže urobiť aj tak, že eliminuje konkurenciu, ktorá by sa chcela do súťaže zapojiť.“

Niekedy je však podľa Vlčka problém objektívne posúdiť súťažné ponuky. Firmy totiž zvyknú ponúknuť v rámci produktu

| Jozefovi Brhelovi sa darí aj v porovnaní s firmou, u ktorej možno vystopovať staršie väzby na Smer. |

aj rôzne benefity, ktorých výhodnosť nemusí byť zrejماً hned. Sú teda tendre v IT sektore transparentné? „Na to sú príslušné orgány, aby posúdili, či prebehla konkrétna súťaž v zmysle zákona. Štát sprísnil kontrolu, robia sa aj elektronické aukcie. Nie je to ideál, ale tlak na transparentnosť je vyšší. Určite by však bolo užitočné, keby výberové konania prísnejšie kontroloval Úrad pre verejné obstarávanie,“ myslí si Vlčko.

aj rôzne benefity, ktorých výhodnosť nemusí byť zrejماً hned. Sú teda tendre v IT sektore transparentné? „Na to sú príslušné orgány, aby posúdili, či prebehla konkrétna súťaž v zmysle zákona. Štát sprísnil kontrolu, robia sa aj elektronické aukcie. Nie je to ideál, ale tlak na transparentnosť je vyšší. Určite by však bolo užitočné, keby výberové konania prísnejšie kontroloval Úrad pre verejné obstarávanie,“ myslí si Vlčko.

.autorské práva

Firma Sevitech má v porovnaní s konkurenciou aj približne dvakrát vyššie ziskové marže: v rokoch 2012 – 2013 to bolo okolo 12, respektíve 14 percent. V prípade Asseco Solutions a Softipu je to len 5 až 7 percent. Jedným z možných vysvetlení sú aj spomínané autorské práva na informačné systémy: „V niektorých prípadoch si dokáže firma vybojovať lepšiu maržu, keďže neexistuje tlak zvonka. To znamená, že ani verejné obstarávanie ju nedokáže dotlačiť, aby pustila významnú časť marže.“ Tam, kde je tlak konkurencie väčší – to znamená, že konkrétne služby (informačné technológie) môže poskytnúť viac firiem – sú podľa Vlčka marže nižšie. Jozef Brhel ani spoločnosť Asseco Solutions výšku marží nekomentovali.

Podľa Petra Škodného z firmy Accenture, ktorá sa od roku 1997 neuchádza o štátne zákazky, pretože verejné obstarávania považuje za netransparentné, sú však ziskové marže firmy Sevi-

Spoločnosť Asseco Solutions na otázky, či sú firmy s vplyvom Jozefa Brhela lídrmi na trhu, keď získavajú taký veľký objem štátnych zákaziek, respektíve či považujú výberové konania v IT sektore, ktoré organizujú jednotlivé ministerstvá (štátne podniky) za transparentné, neodpovedala. „Po dôkladnom internom zvážení sme sa rozhodli k daným témam nezaujať stanovisko a nevyjadriť sa ani k položeným otázkam. Zároveň mi dovoľte ubezpečiť Vás, že ak nás v budúcnosti oslovíte a te-

Porovnanie IT firiem za vlád Roberta Fica

Podiel štátnych
zákaziek na tržbách
konkurenčných firiem
a firmy s vplyvom
rodiny Jozefa Brhela
za roky 2008 – 2013.

Asseco Solutions konkurenčná firma

● tržby spolu:
41,1 mil. eur
● štátne zákazky:
7,7 mil. eur
podiel 18,7 %

Softip konkurenčná firma

● tržby spolu:
52,6 mil. eur
● štátne zákazky:
6,3 mil. eur
podiel 12 %

Sevitech spoločnosť s vplyvom rodiny Jozefa Brhela

● tržby spolu:
72,1 mil. eur
● štátne zákazky:
47,3 mil. eur
podiel 65,6 %

Zdroje: Centrálny register zmlúv, Vestník verejného obstarávania

tech, kde sú akcionármi synovia Jozefa Brhela, „o dosť vyššie ako je obvyklý štandard v odvetví“. Dôvody môžu byť podľa neho rôzne: „Buď sú tie firmy unikátne, majú špičkových ľudí a podobne. Alebo si dokážu vyjednať výrazne lepšie zmluvné podmienky inak ako konkurencia.“ Firmy s vplyvom Jozefa Brhela však Škodný za unikátne – napríklad z hľadiska referencií zo zahraničia – rozhodne nepovažuje.

„Objem štátnych zákaziek, ktoré získavajú, je vysoký, pričom si nemyslím, že tu nie sú iné firmy, ktoré by tie zákazky nezvládli,“ myslí si Škodný. Problémom sú však spomínané autorské práva na informačné systémy. „Štát využíva koncept autorských práv spôsobom, že niektoré firmy tu majú vykolikovaný priestor na večné časy,“ tvrdí Škodný. Podľa neho je neštandardné aj to, že viaceré z firiem okolo Jozefa Brhela sa „prakticky z nuly raketovo dostali k miliónovým tržbám“. Škodný zároveň pripúšťa, že ľuďom ako Brhel, ktorí sú spájaní so stranou Smer, sa cez štátne zákazky „vracajú dividendy“.

.tiene kauzy CT

Podľa zistení .týždňa spolupracujú firmy s vplyvom Jozefa Brhela aj so spoločnosťou Tax – Audit, ktorú vlastní dvaja ľudia: Viliam Kupec a Ružena Straková. Kupec bol poradcom ministra hospodárstva Tomáša Malatinského (Smer), momentálne sedí aj v predstavenstve Slovenských elektrární. Kupcova manželka Drahoslava bola šéfkou správnej rady piešťanskej nemocnice v čase, keď nakúpila predražené CT. Straková je matkou rapera Michala Straku, známeho aj pod prezývkou Ego. Aj Straka sedel v správnej rade piešťanskej nemocnice. Po vypuknutí kauzy CT boli Kupcová aj Straka odvolaní zo svojich funkcií.

Spoločnosť Tax – Audit kontroluje niektorým Brhelovým firmám účtovníctvo (Patria Invest, Andex). Medzi svojimi referenciami uvádza aj ďalšie firmy z jeho podnikateľskej skupiny (Alter Energo, E-Group, Pow-en, Ene-Tep, Comenerg, Vupex). Straková nechcela povedať, aké sú jej vzťahy s Brhelom. „Myslíte si, že toto je vhodná otázka žurnalistu?“ Vzápätí však dodala: „Nemám

žiadne osobné kontakty s pánom Brhelom. Robíme audit jeho firmám, nie jemu ako fyzickej osobe.“ Spoločnosť Tax – Audit radí aj Slovenskej elektrizačnej prenosovej sústave (SEPS) a Bratislavskej teplárenskej (BAT). Teda štátnym podnikom, od ktorých dostávajú štedré zákazky aj firmy okolo Jozefa Brhela.

BAT spolupracuje so spoločnosťou Tax – Audit od 10. marca 2008, kontrakt vyprší v januári 2017. Podľa hovorkyne BAT Jarmily Galandárovej si firmu vybrali preto, že ponúkla najnižšiu cenu: „Spoločnosť Tax – Audit nám poskytuje služby v oblasti účtovníctva a jeho kontroly.“ Doteraz vyplatili spoločnosti Tax – Audit vyše 130-tisíc eur. BAT radí aj Strakovej spoločník vo firme Viliam Kupec – ako fyzická osoba dostáva 1 560 eur mesačne. SEPS sa priamej odpovedi o výške kontraktov so spoločnosťou Tax – Audit vyhol: podľa denníka SME však ide o zákazku za 144-tisíc eur. Straková nevidí v spolupráci so štátnymi podnikmi typu SEPS problém. „Normálne ma oslovili. Na základe dobrých skúseností im robím daňové poradenstvo už x rokov.“ Tax – Audit spolupracuje aj s Jadrovou a vyradovacou spoločnosťou a Vodohospodárskou výstavbou.

.smer chce opravu

Úspech podnikateľa Brhela v obchodovaní so štátom – aj v porovnaní s konkurenciou – automaticky neznamená, že ťaží zo svojich kontaktov na Smer. Ale je fakt, že od momentu, keď bol označený za jedného z akcionárov Ficovej strany, sa jeho firmám utešene darí, pričom to nevyzerá, že v poslednom roku vlády Smeru by sa to malo zmeniť.

Premiér Robert Fico však odmieta, že Jozef Brhel je mecenášom jeho strany. „Uvedené skutkové tvrdenie sa nezakladá na pravde, a to vzhľadom na skutočnosť, že strana Smer neprijala od uvedenej osoby v minulosti žiadny sponzorský príspevok,“ napísal Fico v žiadosti o opravu, ktorá prišla do časopisu .týždeň. Mimochodom, poslali ju z Úradu vlády – na hlavičkovom papieri predsedu vlády – hoci sa týka strany Smer.

Ján Kuciak je spolupracovníkom .týždňa ●